

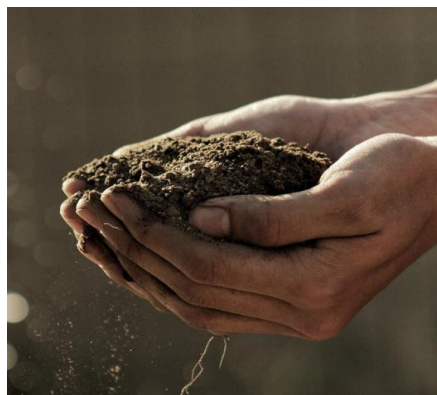

*Slovensko
partnerstvo
za tla*

Svetovni
dan tal

STRATEGIJA ZA TLA ZA LETO 2030

Vir: Evropska komisija

**izkoriščanje prednosti zdravih tal za ljudi, hrano,
naravo in podnebje**

Helena Matoz, Ministrstvo za okolje in prostor

3. december 2021 – Svetovni dan tal

Strategija za tla za leto 2030

Evropska komisija je 17. novembra 2021 objavila:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu,
Evropskemu ekonomskemu in socialnemu odboru in Odboru
regij

**Strategija EU za tla za leto 2030 - izkoriščanje prednosti
zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje**

COM(2021) 699 Final

Strategija za tla za leto 2030

Tla gostijo več kot 25 % vse biotske raznovrstnosti na planetu in so temelj prehranjevalnih verig, ki hranijo človeštvo in nadzemno biotsko raznovrstnost. Zdrava tla so tudi največji kopenski bazen ogljika na planetu. Bogata dediščina tal EU vključuje nešteto vrst tal (24 od 32 glavnih svetovnih skupin tal), od katerih ima vsaka svojo identiteto in posebne značilnosti, zato je treba to bogastvo zaščititi.

Zakaj strategija

- degradacija tal v EU se nadaljuje, prav tako čezmejni vplivi (ocenjuje se, da približno 60 do 70 % tal v EU ni zdravih. Zemljišča in tla so še naprej izpostavljeni hudim procesom degradacije, kot so erozija, zbijanje, zmanjševanje organske snovi, onesnaževanje, izguba biotske raznovrstnosti, zaslanjevanje in zatesnjevanje)
- tla so prepoznana kot ključna rešitev za reševanje vplivov podnebnih sprememb
- tla so prepoznana kot ključna za ohranjanje in obnovo biotske raznovrstnosti
- degradacija tal EU stane več kot 50 bilijonov eurov na leto (na globalnem nivoju neukrepanje pomeni med 5,4 in 8,6 trilijone eurov na leto)
- koristi obnove tal 6 krat odtehtajo stroške neukrepanja

Strategija za tla za leto 2030

Od kje zaveze za tla

Strategija EU o biotski raznovrstnosti do leta 2030:

- Okrepiti prizadevanja za zaščito rodovitnosti tal, zmanjšati erozijo tal in povečati organsko snov v tleh
- Sprejeti in uveljaviti prakse trajnostnega upravljanja s tlemi, kot del SKP
- Doseči napredek pri identifikaciji območij z onesnaženimi tlemi in obnovi degradiranih tal
- Opredeliti pogoje za dobro ekološko stanje tal
- Izboljšati monitoring kakovosti tal

Strategija za tla za leto 2030

Navezava na ostale politike:

Vir: Evropska komisija

Strategija za tla za leto 2030

Vizija za tla

- *Doseganja dobrega stanja tal do leta 2050, ko bodo vsi ekosistemi tal v EU v zdravem stanju in zato bolj odporni, zaščita, trajnostna raba in obnova tal pa bodo postali norma.*
- *Zdrava tla so ključna rešitev pri doseganju odpornosti na podnebne spremembe in krožnega gospodarstva ter ohranitvi biotske raznovrstnosti, varovanju zdravja ljudi, ustavljanju dezertifikacije in degradacije okolja*

Vir: dr. Borut Vrščaj

Strategija za tla za leto 2030

Strategija za tla izhaja iz Strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in Strategiji prilagajanju podnebjju ter temelji na več ciljih zelenega dogovora in ciljih pred tem:

Srednjeročni cilji do leta 2030:

- boj proti dezertifikaciji, zagotoviti obnavljanje degradiranih zemljišč in tal, vključno z zemljišči, ki jih prizadene dezertifikacija, boj proti suši in poplavami, ter prizadevanje za svet, ki je nevtralen zaradi degradacije tal (Cilj trajnostnega razvoja 15.3);
- obnoviti pomembna območja degradiranih in z ogljikom bogatih ekosistemov, vključno s tlemi;
- doseči neto odstranitev toplogrednih plinov v EU v višini 310 milijonov ton ekvivalenta CO₂ na leto za sektor rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF);
- do leta 2027 doseči dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda ter dobro kemijsko in količinsko stanje podzemnih voda;
- zmanjšati izgube hranil za vsaj 50 %, zmanjšati celotno uporabo in tveganja zaradi kemičnih pesticidov za 50 % ter uporabo nevarnejših pesticidov za 50 %;
- pri sanaciji onesnaženih območij do leta 2030 doseči pomemben napredek.

Strategija za tla za leto 2030

Dolgoročni cilji do leta 2050:

- *zagotoviti nič neto odvzemov zemljišč;*
- *onesnaževanje tal mora biti zmanjšano na ravni, ki ne štejejo za škodljive za zdravje ljudi in naravne ekosisteme, ter spoštovati meje, s katerimi se naš planet lahko spopade, ter tako ustvariti okolje brez strupenih snovi;*
- *zagotoviti podnebno nevtrarno Evropo in si pri tem kot prvi korak prizadevati za doseganje na tleh temelječe podnebne nevtralnosti v EU do leta 2035;*
- *za EU zagotoviti podnebno odporno družbo, ki je v celoti prilagojena neizogibnim vplivom podnebnih sprememb.*

Strategija za tla za leto 2030

Kaj strategija prinaša

- prostovoljni in pravno zavezujoči ukrepi (lokalni, regionalni, nacionalni, EU nivo, pa tudi globalni)
- koncept zdravih tal
- monitoring kakovosti tal
- trajnostno upravljanje s tlemi
- obnova degradiranih tal

Strategija za tla za leto 2030

Strategija napoveduje Zakon o zdravju tal

Za obravnavo čezmejnih vplivov degradacije tal, zagotovitev enakih tržnih pogojev, spodbujanje skladnosti politik na ravni EU in na nacionalni ravni ter doseganja ciljev glede podnebnih sprememb, biotske raznovrstnosti, varnosti preskrbe s hrano in varstva voda, bo Komisija **do leta 2023** predložila **predlog Zakona o zdravju tal (direktivo)**, kar bo omogočilo doseganje ciljev te strategije in doseganje dobrega zdravja tal po vsej EU do leta 2050

Strategija za tla za leto 2030

TLA KOT KLJUČNA REŠITEV ZA NAŠE VELIKE IZZIVE

- ***Tla za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje:*** tla, bogata z organsko snovjo – organska tla (še posebej šotna tla) ter mineralna tla; navezava na LULUCF
- ***Tla in krožno gospodarstvo:*** varna, trajnostna in krožna uporaba izkopanih tal („potni list za izkopana tla“), hierarhija načrtovanja prostora pri spremembi rabe zemljišč in tal (do leta 2050 nič neto odvzema zemljišč), navodila za zmanjšanje tesnjenja tal ter zapiranje kroga hranil in ogljika (varno recikliranje bioodpadkov)
- ***Biotska raznovrstnost tal za zdravje ljudi, živali in rastlin:*** ocena biotske raznovrstnosti v tleh, protimikrobna odpornost, invazivne vrste (ploščati črvi)
- ***Tla za zdrave vodne vire:*** izboljšati poznavanje povezave tla – podzemne vode –sedimenti, bolje integrirati upravljanje s tlemi in zemljišči v NUV

Strategija za tla za leto 2030

PREPREČEVANJE DEGRADACIJE TAL IN ZEMLJIŠČ TER OBNOVA ZDRAVIH TAL

- ***Trajnostno upravljanje s tlemi postane nova normalnost*** – pravno zavezujoče zahteve za trajnostno rabo, navezava na SKP („brezplačno testirajte svoja tla“)
- ***Preprečevanje dezertifikacije*** – razglasitev celotne EU kot prizadeto zaradi dezertifikacije (Konvencija UNCCD)
- ***Preprečevanje onesnaženja tal*** – revizija nekaterih direktiv, omejitev rabe mikroplastike, PFAS
- ***Obnova degradiranih tal in sanacija onesnaženih območij*** – pravno zavezujoče zahteve za identifikacijo onesnaženih območij tal, vzpostavitev popisov in registrov ter sanacija

Strategija za tla za leto 2030

O TLEH MORAMO VEDETI VEČ

- ***Tla in digitalna agenda*** – Copernicus, Observatorij EU za tla (EUSO), orodja za trajnostno kmetijsko rabo hranil (FaST)
- ***Podatki o tleh in spremljanje*** – LUCAS
- ***Raziskave tal in inovacije*** – Horizon Europe, še posebej „A Soil Deal for Europe“

Strategija za tla za leto 2030

OMOGOČEN PREHOD NA ZDRAVA TLA

- *Zasebne finance in financiranje EU*
- *Pismenost tal in družbena vključenost* – ozaveščanje, izobraževanje

Strategija za tla za leto 2030

ZA KONEC – PRIMER DOBRE PRAKSE

- ***Biodinamična kmetija Černelič** je zmagala na natečaju in prejela prestižno evropsko nagrado za upravljanje z zemljišči in tlemi (Land and Soil Management Award), predal jim jo je Virginijus Sinkevičius, evropski komisar za okolje, oceane in ribištvo.*
- *Primer dobre prakse te kmetije je aprila 2021, na povabilo organizatorjev iz Bruslja, Vesna Čuček s KGZS-Zavoda CE predstavila na EIP seminarju Healthy soils for Europe .*